

PASSFR.EU

A Digital Learning Platform for Generation Z:
Passport to IFRS®

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

A Digital Learning Platform for Generation Z: Passport to IFRS®

TAS® 38 Nematerialusis turtas

Funded by the Erasmus+ Program of the European Union. However, European Commission and Turkish National Agency cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

© Copyright 2021, Istanbul University

38-ASIS TARPTAUTINIS APSKAITOS STANDARTAS „Nematerialusis turtas“

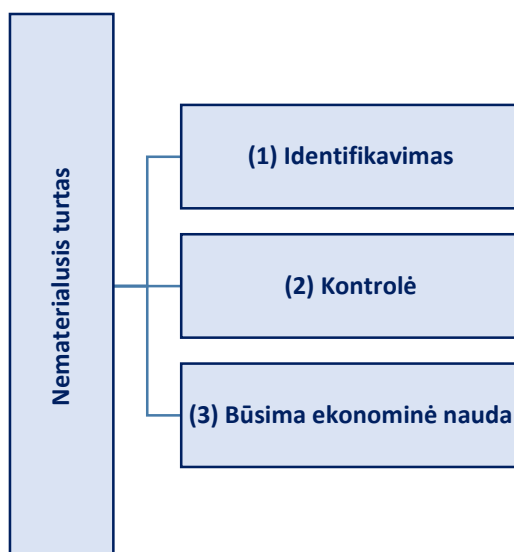
TAIKYMO SRITIS IR APIBRĖŽTYS

38-asis TAS „Nematerialusis turtas“ nurodo nematerialiojo turto, kuriam netaikomas kitas standartas (pvz., 32-asis TAS „Finansinės priemonės. Pateikimas“, 6-asis TFAS „Mineralinių išteklių žvalgyba ir vertinimas“ arba 2-asis TAS „Atsargos“), apskaitos tvarką.

Nematerialusis turtas yra identifikuojamas, kaip nepiniginis turtas, neturintis fizinio pavidalo. 38-ojo TAS 8 straipsnis nurodo, kad turtas pateikiamas, kaip esami ištekliai, kuriuos ūkio subjektas kontroliuoja dėl praeities įvykių (pavyzdžiui, pirkimo ar gamybos) ir iš kurių tikimasi būsimos ekonominės naudos (pinigų ar kito turto įplaukų). Žinoma, turto apibrėžimas buvo pakeistas 2018 m. peržiūrint „Konceptinės finansinės atskaitomybės sistema“ (KFAS) standartą. Pagal šį naują apibrėžimą turtas yra apibėžiamas, kaip ekonominiai ištekliai, kuriuos ūkio subjektas kontroliuoja dėl praeities įvykių (KFAS 4.3 straipsnis). Ekonominiai ištekliai yra teisė, galinti duoti ekonominės naudos (KFAS 4.4 straipsnis).

Atitinkamai, 38-ajame TAS aprašomos trys esminės nematerialiojo turto savybės (žr. 1 pav.):

- identifikavimas;
- kontrolė (galia gauti naudos iš turto);
- būsima ekonominė nauda (pvz., pajamos arba mažesnės būsimos išlaidos).

1 pav. Nematerialiojo turto savybės

(1) Identifikavimas reiškia: i) nematerialaus turto savybę būti atskirtam nuo kito turto ir parduotam, išnuomotam, iškeičiamam, atskirai ar kartu su susijusia sutartimi arba ii) tokio turto, kuris atsiranda dėl sutartinių ar kitų juridinių teisių, neatsižvelgiant į tai, ar tos teisės yra perleidžiamos, ar atskiriamos nuo ūkio subjekto ar nuo kitų teisių ir įsipareigojimų, savybę (38 TAS 12 straipsnis).

(2) Ūkio subjektas kontroliuoja turtą, jei turi galią gauti būsimos ekonominės naudos iš pagrindinių išteklių ir apriboti kitų asmenų prieigą prie tos naudos. Ūkio subjekto gebėjimas kontroliuoti būsimą ekonominę naudą, gaunamą iš nematerialiojo turto, paprastai atsiranda dėl juridinių teisių. Ūkio subjektas kontroliuoja šią naudą, jei, pavyzdžiui, jo žinios yra apsaugotos juridinėmis teisėmis, tokiomis kaip autorių teisės, prekybos sutarties apribojimai (jei tai leidžiama) arba darbuotojų juridinis įsipareigojimas išlaikyti konfidencialumą. Nesant tokių juridinių teisių, daug sunkiau įrodyti kontrolę. Nepaisant to, teisių vykdymo

užtikrinimas teisiniuose procesuose nėra būtina kontrolės sąlyga, nes ūkio subjektas gali turėti galimybę kontroliuoti būsimą ekonominę naudą kitu būdu. Rinkos ir techninės žinios gali duoti būsimos ekonominės naudos.

(3) Būsima ekonominė nauda, gaunama iš nematerialiojo turto, gali apimti produktų ar paslaugų pardavimo pajamas, sumažintas išlaidas arba kitą naudą, gaunamą iš ūkio subjekto naudojamo turto. Pavyzdžiui, intelektinės nuosavybės naudojimas gamybos procese gali sumažinti būsimas gamybos išlaidas, o ne padidinti būsimas pajamas.

Nematerialiojo turto pavyzdžiai apima nematerialųjį turtą, susijusį su rinkodara (pvz., prekių ženklai, prekių pavadinimai), su klientais (pvz., klientų sąrašais), su menu (pvz., knygos, paveikslai, vaizdo medžiaga), su technologijomis pagrįstu nematerialiuoju turtu (pvz., programinė įranga, duomenų bazės) ir sutartimis pagrįstu nematerialiuoju turtu (pvz., licencijos, franšizės sutartys, naudojimo teisės).

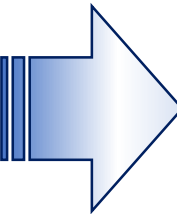
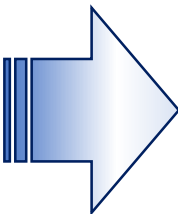
Pagal 38-ąją TAS, šioms veikloms patirtos išlaidos nekapitalizuojamos kaip nematerialusis turtas: steigimo veikla (pvz., teisinės ir sekretoriato išlaidos, patirtos steigiant juridinį asmenį), mokymų veikla, reklaminė ir reprezentacinė veikla.

PAGRINDINIAI KLAUSIMAI

Nematerialusis turtas gali būti gaunamas įvairiais būdais, dažniausiai atsiranda dėl atskiro pirkimo, verslo jungimo dalies ir pačių sukūrimo (vidinis kūrimas).

Atskiras nematerialaus turto įsigijimas (įsigijimo išlaidos)

Procesas, kuriuo nustatoma, ar nematerialusis turtas atitinka atskiro įsigijimo kriterijus, gali atrodyti taip, kaip parodyta 2 paveiksle.

Nematerialiojo turto identifikavimas (NUMATYTOS SĄLYGOS)		Atskira pripažinimo analizė		Pripažinimas	
Nepiniginis pobūdis ir fizinio pavidalo neturėjimas		Ar nematerialusis turtas atitinka sutartinius-teisinius kriterijus?		Nematerialusis turtas	
IR					
Ar ūkio subjektas tikisi ateityje gauti ekonominės naudos?		ARBA			
IR					
Ar įsigijimo dieną objektą kontroliuoja ūkio subjektas?		Ar nematerialusis turtas atitinka atskyrimo kriterijų?			

2 pav. Nematerialiojo turto pripažinimo procesas

Pavyzdžiui, AB „Saskia“ įsigijo duomenų bazę, naudojamą valdant jos lojalumo strategiją, fiksuojančią informaciją apie klientų demografinius rodiklius, pageidavimus, santykių istoriją ir pirkimo modelius. Duomenų bazė gali būti parduodama arba licencijuojama. Tačiau AB „Saskia“ neketina to daryti, bent jau artimiausioje ateityje, nes tai neigiamai paveiks jos pagrindinę veiklą. Tenkinami šie kriterijai: identifikavimas – duomenų bazė įsigyjama atskirai; nepiniginė pobūdis – atskira duomenų bazė; būsima ekonominė nauda – duomenys apie klientus bus naudingi duomenų bazės savininkui; naudos kontrolė –

prieiga prie informacijos pagal įsigijimo sutartis. Duomenų bazė AB „Saskia“ finansinėse ataskaitose bus pripažinta nematerialiu turtu.

Nematerialaus turto įsigijimas kaip verslo jungimo dalis (tikroji vertė)

Pavyzdžiui, ūkio subjektas „Mėlynasis projektas“ įsigyja sportinius batus gaminantį ūkio subjektą „Aktyvus Plius“, vykdydamas savo augimo strategiją. Prekės ženklas „Aktyvus+“ yra labai gerai žinomas rinkoje, o klientai labai didžiuojasi dėvėdami jo batus. „Aktyvus+“ prekės ženklas siejamas su konkrečia batų linija. Ūkio subjektas „Mėlynasis projektas“ prekės ženklą ketina išlaikyti mažiausiai 5 metus, kol rinkoje bus pristatytas naujas modelis. „Aktyvus+“ prekės ženklas yra atpažįstamas, jis atitinka nepiniginę savybę, ateityje duos naudos (ūkio subjektas „Mėlynasis projektas“ gali turėti naudos iš prekės ženklo statuso), o ūkio subjektas kontroliuoja naudą (per įsigijimą). Be to, prekės ženklas atitinka atskyrimo kriterijų (susijęs su konkrečiu produktu). Todėl ūkio subjekto „Mėlynasis projektas“ finansinėse ataskaitose prekės ženklas gali būti pripažintas nematerialiuoju turtu.

Nematerialaus turto gavimas patiems sukuriant (vidinis kūrimas) (gamybos savikaina)

Pavyzdžiui, AB „Tasoon“ viduje sukūrė internetinę svetainę pardavimui internetu. Projektas prasidėjo N metų kovo 1 d., kai AB „Tasoon“ nusipirko domeną *tarsoon.com*. Ūkio subjekto IT komanda ieškojo geriausio internetinės svetainės šablono alternatyvos. N metų gegužės 1 d. buvo patvirtintas internetinės svetainės biudžetas, vadovybė susitarė dėl jos turinio ir struktūros, internetinės svetainės spalvų ir grafikos. Tą pačią dieną išorinio tiekėjo padarytų gaminių nuotraukų rinkinys buvo paruoštas įkėlimui. Du darbuotojai buvo paskirti atsakingais už pardavimus internetu ir internetinės svetainės administravimą; prieš tai, jie baigė trumpalaikius internetinės svetainės valdymo kursus. Internetinė svetainė pardavimams internetu atidaryta N metų liepos 1 d. Internetinė svetainė atitinka identifikavimo (ji skirta prekybai internetu) ir nepiniginę savybę. Ateities nauda bus gauta ir nauda bus kontroliuojama. Internetinė svetainė gali būti pripažintas savikainos verte, kaip nematerialusis turtas AB „Tasoon“ finansinėse ataskaitose.

PIRMINIS PRIPAŽINIMAS

Įsigijimo savikaina – atskiras įsigijimas

38-ajame TAS minimi įsigijimo savikainos elementai (38-ojo TAS 27 straipsnis):

- ✓ pirkimo kaina, įskaitant importo muitus ir negražinamus pirkimo mokesčius, atėmus prekybos nuolaidas ir lengvatas; ir
- ✓ bet kokios tiesiogiai priskirtinos išlaidos, susijusios su turto paruošimu jo numatytam naudojimui, pavyzdžiui:
 - išmokų darbuotojams išlaidos, tiesiogiai susijusios su turto parengimu naudoti;
 - mokėjimai specialistams; ir
 - išlaidos, susijusios su patikrinimu, ar turtas tinkamai veikia.

Pavyzdžiui, ūkio subjektas „Oskaras“ įsigijo atsargų valdymo programinę įrangą už 6 800 PV*. Ūkio subjekto „Oskaras“ programinės įrangos inžinierius įdiegė programinę įrangą. Kad ši programinė įranga būtų integruota į finansinių ataskaitų teikimo programinę įrangą, tiekėjas sukūrė kai kurias specifines savybes ir išrašė 1 100 PV sąskaitą faktūrą. Tiekėjas apmokė atsargų vadybininką, kaip naudotis programa, ir už tai reikėjo sumokėti 500 PV. Be to, ūkio subjektas „Oskaras“ įsigijo naują serverį už 3 800 PV.

Kadangi programinė įranga atitinka kriterijus, būtinus nematerialiojo turto pripažinimui ūkio subjekto „Oskaras“ finansinėse ataskaitose, jos išlaidos bus:

* PV – piniginiai vienetai

Įsigijimas – programinės įrangos išlaidos

	Vertė	Įtraukiama	Komentarai
Kaina	6 800 PV	TAIP	
Įdiegimas	neįvertinta	TAIP	Ūkio subjekto „Oskaras“ inžinierius atliko įrangos įdiegimą kaip savo darbo dalį.
Specifinės savybės	1 100 PV	TAIP	Išlaidos, susijusios su programinės įrangos paruošimu naudojimui, kurio reikalauja ūkio subjektas „Oskaras“.
Mokymai	500 PV	NE	Į įsigijimo savikainą neįtraukiamos personalo mokymo išlaidos.
Serveris	3 800 PV	NE	Pripažintas materialiu turtu.
IŠ VISO	7 900 PV		

D Programinė įranga 7 900 PV

K Įsipareigojimai ilgalaikio turto tiekėjams / Pinigai 7 900 PV

D Mokymų išlaidos 500 PV

K Įsipareigojimai ilgalaikio turto tiekėjams / Pinigai 500 PV

D Serveris 3 800 PV

K Įsipareigojimai ilgalaikio turto tiekėjams / Pinigai 3 800 PV

Įsigijimo savikaina – įsigijimas kaip verslo jungimo dalis

Grįžtant prie pavyzdžio apie ūkio subjekto „Mėlynasis projektas“ įsigyto „Aktyvus+“ prekės ženklo, kuris turi būti pripažintas įmonės finansinėse ataskaitose, ūkio subjektas „Mėlynasis projektas“ apskaičiuoja šio prekės ženklo vertę naudodamas pardavimo prognozę, kaip nurodyta toliau.

	1 metai	2 metai	3 metai	4 metai	5 metai
Pardavimas (tūkst. PV)	1 400	1 900	1 300	900	900
Nuolaidos dydis (%)	6,1	6,1	6,1	6,1	6,1
Dabartinė vertė	1 320	1 688	1 088	710	669
Dabartinė prekės ženklo vertė (tūkst. PV)	5 475				

D Prekiniai ženklai 5 475 000 PV

K Pinigai 5 475 000 PV

Gamybos savikaina – patiems sukuriant (vidinis kūrimas)

Pagal 38-ąjį TAS, kai nematerialusis turtas sukuriamas viduje, analizuojami du etapai:

- (1) mokslinių tyrimų etapas; ir
- (2) plėtos etapas.

(1) Su mokslinių tyrimų etapu susijusios išlaidos nekapitalizuojamos, nes ūkio subjektas negali įrodyti, kad nematerialusis turtas egzistuoja ir kad jis ateityje duos tikėtinos ekonominės naudos (38-ojo TAS 55 straipsnis).

38-ajame TAS pateikiami keli veiklos pavyzdžiai, tinkami mokslinių tyrimų etapui:

- ✓ veikla, skirta naujų žinių įgijimui;
- ✓ mokslinių tyrimų rezultatų ar kitų žinių paieška, įvertinimas ir galutinis taikymo parinkimas;
- ✓ alternatyvių medžiagų, priemonių, gaminių, procesų, sistemų ar paslaugų paieška;
- ✓ naujų arba patobulintų medžiagų, priemonių, gaminių, procesų, sistemų ar paslaugų galimų alternatyvų formulavimas, kūrimas, įvertinimas ir galutinė atranka (38-ojo TAS 56 straipsnis).

(2) Su plėtros etapu susijusios išlaidos kapitalizuojamos, nes būsimos ekonominės naudos tikimybė yra pagrįsta. Tačiau ūkio subjektas turėtų įrodyti, kad tenkinamos visos šios sąlygos:

- (i) užtikrinama techninė galimybė užbaigti turtą taip, kad jį būtų galima naudoti arba parduoti;
- (ii) kad jis ketina užbaigti nematerialųjį turtą ir jį naudoti arba parduoti;
- (iii) kad jis turi galimybę naudoti arba parduoti nematerialųjį turtą;
- (iv) kad nematerialusis turtas duos tikėtiną ekonominę naudą ateityje, pavyzdžiui, jei ūkio subjektas gali įrodyti, kad egzistuoja nematerialiojo turto rezultatų arba paties nematerialiojo turto rinka, o, jei nematerialusis turtas bus naudojamas viduje – jo naudingumą;
- (v) kad jis turi pakankamai tinkamų techninių, finansinių ir kitų išteklių plėtrai užbaigti ir nematerialiajam turtui naudoti arba parduoti;
- (vi) kad jis gali patikimai įvertinti išlaidas, priskirtinas nematerialiajam turtui jo plėtros laikotarpiu.

38-ajame TAS išvardijami veiklos pavyzdžiai, tinkami plėtros etapui:

- ✓ prieš gamybinių ar paruoštų naudoti prototipų ir modelių projektavimas, konstravimas ir testavimas;
- ✓ įrankių, instrumentų, šablonų ir atspaudų projektavimas naudojant naujas technologijas;
- ✓ bandomosios įrangos, ekonomiškai netinkamos komercinei gamybai, projektavimas, konstravimas ir eksploatavimas;
- ✓ pasirinktų alternatyvių naujų arba patobulintų medžiagų, įrangos, produktų, procesų, sistemų ar paslaugų projektavimas, konstravimas ir testavimas (38-ojo TAS 58 straipsnis).

Pavyzdžiui, ūkio subjektas „Dinamika“ kuria naują gamybos procesą. 200 000 PV išlaidų buvo patirta per 20x1 metus, iš kurių 125 000 PV iki gruodžio 1 d.

Ūkio subjektas „Dinamika“ gali įrodyti, kad gamybos procesas atitiko nematerialiojo turto pripažinimo kriterijus 20X1 m. gruodžio 1 d.

D Mokslinių tyrimų išlaidos 125 000 PV

K Pinigai 125 000 PV

D Plėtros išlaidos 75 000 PV

K Pinigai 75 000 PV

AMORTIZACIJA

Amortizacija – tai sistemingas nematerialiojo turto nusidėvimosios sumos paskirstymas per jo naudingo tarnavimo laiką (38-ojo TAS 8 straipsnis). Amortizacija pripažįstama sąnaudomis pelno (nuostolių)

ataskaitoje. Nematerialusis turtas finansinės būklės ataskaitoje parodomas jų apskaitine verte, kuri yra skirtumas tarp jų savikainos ir sukauptos amortizacijos sumos bei vertės sumažėjimo nuostolių.

Čia yra trys esminiai dalykai (žr. 3 pav.).

SISTEMINIS PASKIRSTYMAS	NUDĖVIMOJI SUMA	NAUDINGO TARNAVIMO LAIKAS
<ul style="list-style-type: none"> • Ūkio subjektas turėtų apskaičiuoti amortizaciją taikydamas metodologinį požiūrį, atspindintį gautos naudos modelį. • Labai tikėtina, kad nematerialiajam turtui tinkamiausias yra tiesinis metodas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ūkio subjektas, apskaičiuodamas amortizaciją, turėtų atimti turto likutinę vertę. • Likutinė vertė daugeliu atvejų bus lygi nuliui (išskyrus atvejį, kai nematerialusis turtas bus parduotas trečiajai šaliai pasibaigus jo naudingo tarnavimo laikui). 	<ul style="list-style-type: none"> • Amortizacija turėtų būti skaičiuojama per laikotarpį, per kurį tikimasi gauti naudos. • Amortizacija turi būti paremiama sutarties nuostatomis (sutartimi pagrįstu turtu) arba patikimu vadovybės įvertinimu, grindžiamu: įprastu produkto gyvavimo ciklu, techniniu, technologiniu ar komerciniu pasenimu, numatomais konkurentų / potencialių konkurentų veiksmais, ar turtas priklauso nuo kito turto naudingo tarnavimo laiko.

3 pav. Nematerialiojo turto amortizacijos esmė

Pavyzdžiui, ūkio subjektas „Rubinas“ įsigijo franšizę iš ūkio subjekto „Adelė“ už 2 000 PV. Franšizės sutartis sudaryta 8 metams. Ūkio subjektas „Rubinas“ savo nematerialiajam turtui amortizuoti taiko tiesinį metodą.

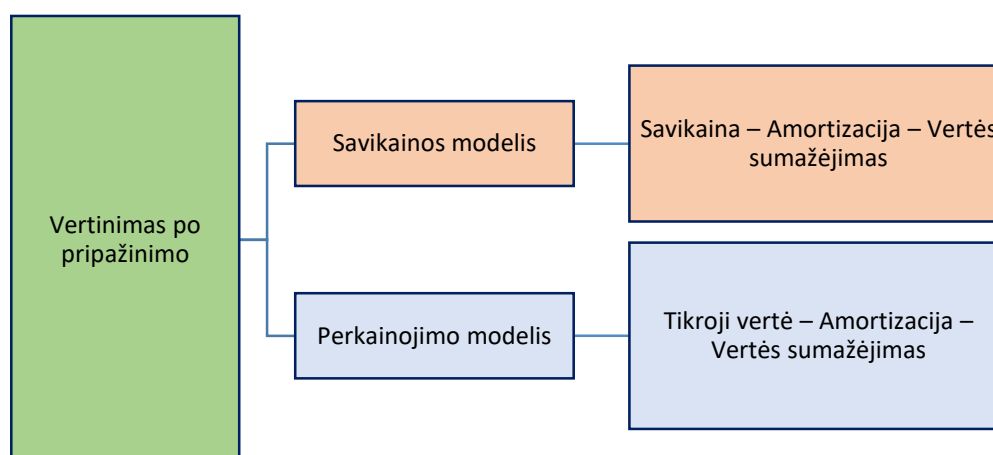
Metinė amortizacija = nudėvimoji suma / naudingo tarnavimo laikas = 2 000 PV / 8 metai = 250 PV

D Amortizacijos sąnaudos 250 PV

K Sukaupta franšizių amortizacija 250 PV

NEMATERIALIOJO TURTO VERTINIMAS PO PRIPAŽINIMO

Laikotarpiais, kurie yra po pirminio pripažinimo, ūkio subjektas gali pasirinkti vieną iš dviejų vertinimo modelių: savikainos modelį ir perkainojimo modelį (38-ojo TAS 72 straipsnis). Pasirinktas modelis (politika) turi būti nuosekliai taikomas kiekvienoje nematerialiojo turto klasėje (žr. 4 pav.).

4 pav. Vėlesnis nematerialiojo turto vertinimas

Taikant perkainojimo modelį, nematerialiojo turto tikroji vertė turi būti nustatyta remiantis aktyvia rinka (38-ojo TAS 75 straipsnis). Aktyvioji rinka apibrėžiama kaip rinka, kurioje sandoriai dėl turto ar įsipareigojimų vyksta pakankamai reguliariai ir pakankamos apimtys, kad būtų nuolat teikiama informacija apie kainas. Jei nematerialiajam turtui tokios rinkos nėra (o praktikoje dėl unikalaus nematerialaus turto pobūdžio jos egzistuos retai), tuomet reikia taikyti savikainos modelį. Reikšmingos išimties yra taksi licencijos, žvejybos licencijos arba gamybos kvotos.

Pavyzdžiui, AB „Pažangus miestas“ taksi licenciją įsigijo prieš 5 metus už 120 000 PV. Ataskaitų sudarymo dieną, 20N1 m. gruodžio 31 d., šios licencijos balansinė vertė yra 24 000 PV, o tikroji vertė – 75 000 PV. Šią dieną AB „Pažangus miestas“ ketina naudoti licenciją dar 10 metų.

Balansinė vertė = 24 000 PV

Tikroji vertė = 75 000 PV

Perkainojimo rezervas = 51 000 PV

a. sukauptos amortizacijos panaikinimas

Išlaidos = 120 000 PV

Balansinė vertė = 24 000 PV

Balansinė vertė = savikaina – sukaupta amortizacija

24 000 PV = 120 000 PV – sukaupta amortizacija => sukaupta amortizacija = 96 000 PV

D Sukaupta licencijų amortizacija 96 000 PV

K Licencija 96 000 PV

b. perkainojimo rezervo pripažinimas

D Licencija 51 000 PV

K Perkainojimo rezervas 51 000 PV

NERIBOTO NAUDINGO TARNAVIMO LAIKO NEMATERIALUSIS TURTAS

Nematerialusis turtas, kurio naudingo tarnavimo laikas yra neribotas, yra ypatinga nematerialiojo turto kategorija. Šis turtas nėra amortizuojamas (nes nėra riboto naudingo tarnavimo laiko), tačiau kasmet tikrinamas jo vertės sumažėjimas (žr. 5 pav.). Pagal 36-ąjį TAS vertės sumažėjimo nuostolis yra suma, kuria turto balansinė vertė viršija jo atsiperkamąją vertę. Nuostolis dėl vertės sumažėjimo nedelsiant pripažįstamas pelno (nuostolių) ataskaitoje.

Nematerialusis turtas, kurio naudingo tarnavimo laikas RIBOTAS	Nematerialusis turtas, kurio naudingo tarnavimo laikas NERIBOTAS
<ul style="list-style-type: none"> • Turi riboto laikotarpio naudą ūkio subjektui. • Amortizacija apskaitoma sistemingai per nematerialiojo turto naudingo tarnavimo laiką. • Atsižvelgiama į vertės sumažėjimą, kai yra požymių, kad turto vertė yra sumažėjusi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Neturi numatomo laikotarpio pabaigos, per kurį tikimasi, kad turtas duos naudos ūkio subjektui. • Neamortizuojamas. • Kasmet tikrinama, ar nėra vertės sumažėjimo ir kai yra vertės sumažėjimo požymių.

5 pav. Riboto naudingo tarnavimo laiko nematerialaus turto ir neriboto naudingo tarnavimo laiko nematerialaus turto palyginimas

Pavyzdžiui, ūkio subjektas „Mėlynas dangus“ įsigijo transliavimo licenciją, kuri atnaujinama kas 10 metų, su sąlyga, kad ji atitinka teisės aktų reikalavimus. Licencija gali būti pratęsta neribotam laikui už mažą kainą, o ūkio subjektas „Mėlynas dangus“ ją jau yra kartą atnaujinęs anksčiau. Dabartinės licencijos galiojimas baigiasi po 5 metų ir ūkio subjektas „Mėlynas dangus“ ketina ją atnaujinti.

Licencija neturėtų būti amortizuojama, nes atrodo, kad jos naudingo tarnavimo laikas yra neribotas, todėl tikimasi, kad ji neribotą laiką prisidės prie ūkio subjekto „Mėlynas dangus“ pinigų srautų. Ūkio subjektas „Mėlynas dangus“ licenciją atnaujino anksčiau ir artimiausiu metu ketina tęsti veiklą. Todėl ūkio subjektas „Mėlynas dangus“ nepripažins jokių amortizacijos išlaidų, susijusių su šia licencija, bet kasmet tikrins, ar nėra vertės sumažėjimo.

NEMATERIALIOJO TURTO PRIPAŽINIMO NUTRAUKIMAS

Nematerialiojo turto pripažinimo nutraukimas arba jo perleidimas įvyksta, kai su juo susijusios naudos ūkio subjektas nebetvaldo. Pelnas arba nuostoliai, susidarantis dėl pripažinimo nutraukimo (perleidimo) yra skirtumas tarp perleidimo įplaukų ir turto balansinės vertės.

Pavyzdžiui, ūkio subjektas „Dino“ parduoda patentą ūkio subjektui „Tamsa“ už 4 000 PV. Patento kaina buvo 33 000 PV, o iki pardavimo datos sukauptą amortizaciją – 30 000 PV.

Pelnas iš perleidimo = įplaukos iš pardavimo – balansinė vertė = 4 000 PV – (33 000 – 30 000) = 1 000 PV

D Pinigai 4 000 PV

D Sukaupta amortizacija 30 000 PV

K Patentas 33 000 PV

K Pelnas už patentų perleidimą 1 000 PV

ATSKLEIDIMAS

Ūkio subjektas atskleis (38-ojo TAS 118 straipsnis):

- ✓ ar jo nematerialiojo turto naudingo tarnavimo laikas yra neribotas ar ribotas; jei jis ribotas, tada naudingo tarnavimo laikotarpį arba naudojamą amortizacijos normą;
- ✓ riboto naudingo tarnavimo laiko nematerialiajam turtui taikomus amortizacijos metodus;
- ✓ bendrąją balansinę vertę ir bet kokią sukauptą amortizaciją (susumuotą su sukauptais vertės sumažėjimo nuostoliais) laikotarpio pradžioje ir pabaigoje;
- ✓ bendrųjų pajamų ataskaitos eilutę (-es), į kurią įtraukta bet kokia nematerialiojo turto amortizacija;
- ✓ balansinės vertės laikotarpio pradžioje ir pabaigoje suderinimą (parodant padidėjimą, sumažėjimą arba turtą, priskiriamą pardavimui).

PAVYZDYS

Šaldytuvus gaminantis ūkio subjektas „Geras“ per einamuosius metus savo tyrimų ir plėtros skyriuje išplėtojo du projektus:

- Projektas A, kurį sudaro šaldytuvų durelių balso valdymo sistemos projektavimas.
- Projektas B, kurio tikslas – sukurti kompresorių, kuris sumažintų šaldytuvų elektros sąnaudas 30 %.

Projektas A: jo techninis įgyvendinamumas negali būti įrodytas iki einamųjų finansinių metų pabaigos, o biudžetas dar nepatvirtintas.

Projektas B: plėtros išlaidų pripažinimo sąlygos tenkinamos nuo einamųjų finansinių metų pradžios.

Mokslinių tyrimų ir plėtros skyriaus išlaidos einamaisiais metais buvo šios:

Detalės	Projektas A (PV)	Projektas B (PV)	Kitos išlaidos (PV)
Išlaidos medžiagoms, vartojimo reikmenims ir kt.	30 000	60 000	
Specializuotų žurnalų prenumeratos išlaidos	2 000	1 000	
Dalyvavimo konferencijose išlaidos	12 000	10 000	
Išlaidos tiesiogiai produktyviam personalui (tyrėjams, inžinieriams)	18 000	20 000	
<i>Netiesioginės išlaidos:</i>			
- nusidėvėjimo išlaidos			1 200
- valymo išlaidos			1 000
- skyriaus vedėjo atlyginimas			15 000
<i>Bendrosios išlaidos:</i>			
- apskaitos skyriaus išlaidos			2 100
- žmogiškųjų išteklių skyriaus išlaidos			800
- administracinio skyriaus išlaidos			15 200

Nusidėvėjimo ir valymo išlaidos paskirstomos po 30 % kiekvienam projektui, likusi dalis pagalbiniais skyriams (apskaitos, žmogiškųjų išteklių, administracijos).

Skyriaus vadovo atlyginimo (15 000 PV) projektui A skiriama 15 %, o projektui B – 25 %; likusi dalis laikoma administracine veikla.

Kaip šios išlaidos atsispindės ūkio subjekto finansinėse ataskaitose?

SPRENDIMAS

Mokslinių tyrimų išlaidos

Projektas A neatitinka kapitalizavimo kriterijų, todėl visos su juo susijusios išlaidos bus įtrauktos į sąnaudas (per pelno (nuostolių) ataskaitą).

Projektas A

Išlaidos medžiagoms, vartojimo reikmenims ir kt. 30 000 PV

Specializuotų žurnalų prenumeratos išlaidos 2 000 PV

Dalyvavimo konferencijose išlaidos 12 000 PV

Išlaidos tiesiogiai produktyviam personalui (tyrėjams, inžinieriams) 18 000 PV

Nusidėvėjimo išlaidos = 1 200 PV x 30 % = 360 PV

Valymo išlaidos = 1 000 PV x 30 % = 300 PV

Skyriaus vadovo atlyginimas = 15 000 PV x 15 % = 2 250

IŠ VISO = 64 910 PV

Projektas B

Projektas B atitinka kapitalizavimo kriterijus, todėl visos su juo susijusios išlaidos bus kapitalizuotos finansinės būklės ataskaitoje.

Išlaidos medžiagoms, vartojimo reikmenims ir kt. 60 000 PV

Specializuotų žurnalų prenumeratos išlaidos 1 000 PV

Dalyvavimo konferencijose išlaidos 10 000 PV

Išlaidos tiesiogiai produktyviam personalui (tyrėjams, inžinieriams) 20 000 PV

Nusidėvėjimo išlaidos = $1\,200\text{ PV} \times 30\% = 360\text{ PV}$

Valymo išlaidos = $1\,000\text{ PV} \times 30\% = 300\text{ PV}$

Skyriaus vadovo atlyginimas = $15\,000\text{ PV} \times 25\% = 3\,750\text{ PV}$

IŠ VISO = 95 410 PV